

OVERLAST > Asociale gezinnen worden met de wet Victoria in de hand uit hun woningen gezet. Maar deze wetten zijn hier eigenlijk niet voor bedoeld, stellen twee hoogleraren.

‘Grondrechten asocialen in het geding’

‘Als een asociaal gezin zijn huis verwaarloost of geluidsoverlast veroorzaakt, dan is dat voor een aantal gemeenten voldoende om te dreigen met het sluiten van de woning. De wet Victoria wordt dan ter hand genomen. De vraag is echter hoe ernstig de overlast moet zijn om te mogen dreigen met sluiting’, zegt hoogleraar Algemene rechtswetenschap Jan Brouwer van de Rijksuniversiteit Groningen.

Recent verscheen een onderzoek van de VROM-inspectie naar de uitvoering van de wetten Victoria en Victor. Brouwer vraagt zich naar aanleiding van het onderzoek af of de toepassingen van de wet in overeenstemming zijn met het recht. ‘Het gaat bijvoorbeeld om een gezin dat honden de hele dag opsloot in huis. De dieren blaften voortdurend. Geluidsoverlast dus. Ook liet het gezin de honden uit in de tuin met stankoverlast tot gevolg.’ De gemeente gaf de gezinsleden middels de wet Victoria een waarschuwing. Als het gedrag niet zou veranderen, moesten ze hun woning verlaten.

Brouwer en Jon Schilder, hoogleraar Staats- en bestuursrecht van de VU Amsterdam, twijfelen aan

de juridische houdbaarheid van dit soort maatregelen. ‘Bij het opstellen van de wet Victoria is namelijk gezegd dat de overlast een gevaar moet inhouden voor de veiligheid en de gezondheid rondom de woning. Dat werd destijds door de Eerste Kamer geëist. Het ging per slot van rekening om een beperkingmogelijkheid van één van de meest elementaire grondrechten: het huisrecht’, aldus Brouwer.

Maar burgemeesters blijken de wet Victoria graag te gebruiken om asociale gezinnen te bestrijden. Brouwer ziet in dat deze mensen overlast veroorzaken. ‘Toch moet de wetgever zich eerst uitspreken of Victoria in dit soort gevallen wel kan worden toegepast’, meent hij. Schilder vraagt zich ook af voor welke doeleinden de wet Victoria kan worden gebruikt. ‘Voor een aantal van dit soort maatregelen op grond van Victoria tegen asociale families is geen wettelijke grondslag. Het raakt het huisrecht en het recht op privacy. Dit zijn zwaar wegende grondrechten.’

De wet Victoria (artikel 174a van de Gemeentewet) regelt eigenlijk dat burgemeesters drugspanden

Victoria & Victor

Uit het onderzoek van de VROM-inspectie blijkt dat gemeenten goed bekend zijn met de wet Victoria. Een aantal van hen gebruikt de wet veelvuldig, andere (bijna) niet. Er is geen middenmoot, zeggen de onderzoekers. Gemeenten zeggen de wet Victoria graag te blijven gebruiken voor het bestrijden van asociale families.

Veertig gemeenten werden onderzocht. 36 gaven aan ‘overlastpanden’ te hebben. Zij maken gebruik van de wet Victoria, maar gaan niet altijd over tot het sluiten van deze panden. Soms wordt alleen met sluiting gedreigd. In 21 gemeenten zijn panden daadwerkelijk gesloten; dertien gemeenten deden dit op basis van de wet Victoria, zes gemeenten gebruikten zowel de wet Victoria als artikel 13b van de Opiumwet en twee gemeenten zetten alleen artikel 13b van de Opiumwet in.

Vier van de veertig onderzochte gemeenten passen de wet Victoria veelvuldig toe en zeggen daarbij geen problemen te ondervinden. Eén gemeente paste de wet tussen 1998 en 2005 maar liefst 138 keer toe.

Het valt de onderzoekers van de VROM-inspectie op dat de meeste gemeenten de wet Victor niet of nauwelijks inzetten. Deze wet kan worden gebruikt nadat een overlastpand gesloten is met toepassing van de wet Victoria. De wet Victor regelt onder meer dat een gebouw kan worden onteigend. De reden dat Victor nauwelijks wordt ingezet is dat onteigenen van panden veel geld kost. Slechts één van de veertig onderzochte gemeenten zegt de wet Victor te hebben ingezet. De andere 39 gebruikten andere methodes, zoals het eigenhandig opkopen van overlastpanden.

mogen dichttimmeren. Vervolgens kan de wet Victor gebruikt worden om de gebouwen te onteigenen. Vóór de komst van de wetten gebruikten burgemeesters gemeentelijke verordeningen om drugsoverlast te bestrijden. Zo verboden ze bewoners van de drugspanden om bezoek van junkies te ontvangen. Maar die handelswijze was niet toegestaan omdat een plaatselijke verordening niet gebruikt mag worden voor het inperken van grondrechten. In 1996 stapte een gedupeerde bewoner van een dealpand uit Heerlen naar de rechtbank. De rechter oordeelde dat het pand open mocht blijven. Gemeenten moesten voortaan een andere weg zoeken om drugspanden te sluiten. Bij de totstandkoming van de wetten Victoria en Victor, meldde de regering de Kamer dat met de wetten ook overlast door prostitutie en wapenhandel bestreden kon worden. Niet de aard van de overlast zou doorslaggevend zijn,

maar de intensiteit ervan. Maar in de jaren daarna kregen veel gemeenten moeite met de uitvoering van Victoria en Victor. Brouwer en Schilder kunnen dit verklaren. ‘Burgemeesters mogen woningen alleen maar sluiten indien gedragingen in de woning de openbare orde rondom die woning verstoren. Maar de drugsdealers waren destijds niet gek. Ze zorgden ervoor dat alles in en rondom hun panden rustig bleef. Daardoor werkte het instrument Victoria niet goed meer’, aldus Brouwer. Om de gemeenten tegemoet te komen, is artikel 13b van de Opiumwet aangepast. Met dit artikel kunnen drugspanden worden gesloten. Vanwege de gerezen onduidelijkheid rondom de twee wetten deed de VROM-inspectie het onderzoek. De onderzoekers concluderen dat de wetten niet optimaal worden benut en dat gemeenten meer duidelijkheid moeten krijgen. (Kemal Rijken)

Asociaal gedrag. ‘Je ziet dat de wet Victoria in zulke gevallen ter hand wordt genomen’